

บทที่ 7

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาหอพักต้นแบบตามหลักสังคหวัตถุธรรม ในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัญหาของผู้เข้าอยู่อาศัย และผู้ประกอบการหอพักตามหลักสังคหวัตถุธรรม ในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม เพื่อสร้าง และทดลองใช้รูปแบบชุมชนหอพักต้นแบบตามหลักสังคหวัตถุธรรม ในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม และเพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาหอพักตามหลักสังคหวัตถุธรรม ในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม

โดยแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ศึกษาปัญหาพัฒนารูปแบบการพัฒนาหอพักตามหลักสังคหวัตถุธรรม ระยะที่ 2 หลักสูตรรูปแบบการพัฒนาหอพักต้นแบบตามหลักสังคหวัตถุธรรม ระยะที่ 3 ประเมินผลรูปแบบการพัฒนาหอพักต้นแบบตามหลักสังคหวัตถุธรรม

7.1 สรุปผลการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาพัฒนารูปแบบหอพักต้นแบบตามหลักสังคหวัตถุธรรม

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.1 การศึกษาเอกสาร การพัฒนารูปแบบ ทิศนา เขมมณี (2545, น. 1-6), เกษม จันทร์แก้ว (2554, น. 233), Joyce and Weil (1986, pp. 359-364), Keeves (1998, pp. 560) แนวคิดนวัตกรรม และเครือข่ายทางสังคม (สมชัย จิรโรจน์วัฒน์, 2550, น. 34), (อาภรณ์ ภูวิทย์พันธ์. 2550, น. 45), Lewis, Goodman and Fandt (2004, p. 292), กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2547, น. 7 – 12), Paul Starkey (1997, pp. 1-104) แนวคิดการดำเนินการตามมาตรฐานหอพัก กระทรวงมหาดไทย (2546) แนวคิดสังคหวัตถุ 4 กับชุมชน (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). 2550, น. 25), พระมหาบุญเพชร ปุณฺณวิริโย (แก้ววงศ์น้อย) (2544, น. 119), (อรศิริ เกตุศรีพงษ์. 2550, น. 43-46)

1.2 ปัญหาของผู้ประกอบการหอพักตามหลักสังคหวัตถุธรรม ในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง คือ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 3.40 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 1.10 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีปัญหามากที่สุดได้แก่ ปัญหาด้านอัตรจรรยา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 3.60 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 1.00

รองลงมาคือปัญหา ด้านสมานัตตตา ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 3.40 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 1.00 รองลงมาคือรองลงมาคือปัญหา ด้านทาน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 3.36 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 1.12 และสุดท้ายคือปัญหา ด้านปิยวาจา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 3.30 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 1.20

1.3 ปัญหาของผู้เข้าพักอาศัยหอพักตามหลักสังคหวัตถุธรรม ในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากคือ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.04 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 0.58 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีปัญหามากที่สุดได้แก่ ปัญหา ด้านอัตถจริยา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.37 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 0.83 รองลงมาคือรองลงมาคือปัญหา ด้านสมานัตตตา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 3.94 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 0.79 และสุดท้ายคือปัญหา ด้านปิยวาจา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 3.78 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 0.85

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบ และการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาหอพักต้นแบบตามหลักสังคหวัตถุธรรม จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสำรวจสภาพปัญหาจากระยะที่ 1 พบว่า หลักธรรมที่ควรนำมาแก้ไขคือ สังคหวัตถุธรรม

1. การเตรียมครูผู้สอน มีการประชุมก่อน และหลังการเรียนการสอนเพื่อวางแผนการบูรณาการร่วมกัน

2. วิธีการสอนแบบอบรม ได้แก่ การบรรยาย จะใช้เวลาบรรยายไม่นาน เพราะผู้เข้าอบรมมีอายุที่แตกต่างกัน จะทำให้เกิดความเบื่อหน่าย เนื้อหาที่ใช้บรรยาย ได้แก่ 1) ทาน ให้ปัน คือ ความเอื้อเฟื้อ เพื่อแม่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือสงเคราะห์ ด้วยปัจจัยสี่ ทุน หรือ ทรัพย์สิน สิ่งของ ตลอดจนให้ความรู้ ความเข้าใจและศิลปวิทยา 2) ปิยวาจา พูดอย่างรักกัน คือ กล่าวคำสุภาพ ไพเราะ นำฟังชี้แจง แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีเหตุผล เป็นหลักฐาน ชักจูงในทางที่ดีงามหรือแสดงความเห็นออกเห็นใจ ให้กำลังใจ รู้จักพูดให้เกิดความเข้าใจดี สมานสามัคคี เกิดไมตรีทาให้รักใคร่นับถือและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน 3) อัตถจริยา ทำประโยชน์แก่กัน คือ ช่วยเหลือด้วยแรงกายและขวนขวายช่วยเหลือกิจการต่าง ๆ บำเพ็ญประโยชน์ รวมทั้งช่วยแก้ไข้ปัญหาและช่วยปรับปรุงส่งเสริมในด้านจริยธรรม 4) สมานัตตตา เอาตัวเข้าสมาน คือ ทำตัวให้เข้ากับเขาได้ วางตนเสมอต้นเสมอปลายให้ความเสมอภาค ปฏิบัติสม่ำเสมอต่อคนทั้งหลาย ไม่เอาเปรียบและเสมอในสุขทุกข์ คือ ร่วมสุขร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ ร่วมแก้ไข้ปัญหาเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน

3. เครื่องมือ และอุปกรณ์ มีหลากหลายแตกต่างกันในแต่ละกิจกรรม รวมถึงการบูรณาการที่หลากหลาย เช่น วิทยุทัศน์ โปรเจ็คเตอร์ คอมพิวเตอร์ รวมถึงการลงพื้นที่สำรวจสภาพพื้นที่จริง

ค่าความเหมาะสมของหลักสูตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 3.40

4. ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับหลักสูตรในด้านต่าง ๆ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญแนะนำในภาพรวมโดยให้นำไปปรับปรุงในด้านสื่อ โดยให้นำลงไปโซเชียลมีเดีย เช่น เฟสบุ๊ก ยูทูป เพื่อจะได้เป็นการประชาสัมพันธ์ และให้พัฒนาปรับปรุงหลักสูตรการอบรมรูปแบบการพัฒนาหอพักต้นแบบตามหลักสังคหวัตถุธรรมให้ดียิ่งขึ้น

5. ปัจจัยกระบวนการพัฒนา ประกอบด้วย การจัดนิทรรศการ สื่อวีดิทัศน์ การให้ความรู้ โดยมีกิจกรรมตามหลักสูตรที่ได้จัดทำขึ้น โดยมีหลักสูตรศูนย์เรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

6. ปัจจัยผลิต ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ คือ หลักสูตรการอบรม สื่อวีดิทัศน์ และแผ่นพับประชาสัมพันธ์

ระยะที่ 3 การประเมินหลักสูตรรูปแบบการพัฒนาหอพักต้นแบบตามหลักสังคหวัตถุธรรม

ผลการทดสอบผู้เข้าอบรมก่อนเข้าอบรม และหลังเข้าอบรม พบว่า ผู้เข้าอบรมมีความรู้เพิ่มขึ้นทุกคน ระดับความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมมีต่อหลักสูตรชุมชนต้นแบบหอพักตามหลักสังคหวัตถุธรรม ได้แก่เจ้าของกิจการหอพัก จำนวน 20 คน พบว่า ระดับความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมมีต่อหลักสูตรการหอพักตามหลักสังคหวัตถุธรรม ในภาพรวมมีความพึงใจ ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 3.85 และจากการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าในหอพักพรหมบุญกรุ๊ปที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาหอพักต้นแบบตามหลักสังคหวัตถุธรรม จำนวน 151 คน พบว่า ในภาพรวมมีความพึงใจ ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 3.81 และมีข้อเสนอแนะ ได้แก่การประชาสัมพันธ์โครงการไม่ทั่วถึง คนให้ความสนใจน้อยเกินไป แต่สิ่งที่น่าชื่นชมเป็นอย่างยิ่งก็คือ ได้มีการเริ่มต้นและลงมือทำแล้ว จึงอยากจะทำให้มีการพัฒนาต่อไปเรื่อยๆ

7.2 อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาหอพักต้นแบบตามหลักสังคหวัตถุธรรม ครั้งนี้ มีผลการวิจัยที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผล ดังนี้

7.2.1 จากข้อค้นพบเป็นปรากฏการณ์ที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่งว่า หอพักต้นแบบตามหลักสังคหวัตถุธรรม นั้นจะต้องอาศัยหลักสังคหวัตถุธรรมในการเอื้อเพื่อต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน และยิ่งถือว่าเป็นเพื่อนการกัน คอยสอดส่องดูแลเมื่อมีภัยมาถึง เพราะเป็นกระบวนการเริ่มต้นของการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับพัชรี คำรงสุนทรชัย (2550, น. 258-271) ได้ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการความรู้เพื่อสุขภาวะชุมชน ผลการวิจัยพบว่า 1) สุขภาวะชุมชนตามการรับรู้ของชุมชน คือ ความสุขของคนในเขต 4 มิติ ได้แก่ สุขภาวะทางกาย ทางใจ ทางสังคมและทางปัญญา

นอกจากนี้ยังมีพระครูอนุคุณปริยัติการ (2556) ได้ทำการศึกษาสภาพปัญหาและการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ขับเคลื่อนจากอดีตถึงปัจจุบัน เพื่อสร้างรูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยใช้กระบวนการขององค์กรสมาธิสร้างสุข และเพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชน พบว่า การใช้รูปแบบการสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยใช้กระบวนการจิตตานุกรมในการดำเนินกิจกรรมขององค์กรสมาธิสร้างสุขสามารถสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชน ทำให้คนในเขตดำเนินชีวิตอย่างมีสติยึดมั่นถือมั่น อยู่ในศีลธรรมอันดี สร้างความป็นสุขให้แก่ครอบครัวและชุมชน และยังสอดคล้องกับทรงรัตน ศรีสารคาม (2556) ได้ทำการศึกษาปรากฏการณ์เบญจสุขภาวะชุมชนเพื่อพัฒนาท้องถิ่นตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านเม่นใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม พบว่า มีรูปแบบการพัฒนา 2 รูปแบบ คือ รูปแบบการพัฒนาเบญจสุขภาวะผ่านวิถีการดำรงชีวิตแบบไทย รูปแบบการพัฒนาเบญจสุขภาวะผ่านวัฒนธรรมประเพณี และรูปแบบการพัฒนาเบญจสุขภาวะผ่านศาสนา ซึ่งการพัฒนาสุขภาวะในแต่ละรูปแบบจะมีการพัฒนาผ่านกิจกรรม 5 กิจกรรม ได้แก่ กินพาเลงเชื่อคนเชื่อวิถี ลอยกระทง ส่งความสุข ลงแขกดำนา เกี่ยวข้าว สมุนไพรพื้นบ้าน และกินควายกินวิถี แต่ละกิจกรรมมีขั้นตอน 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขึ้นสร้างศรัทธา 2) ขึ้นสร้างความคิด 3) ขึ้นสร้างปัญญา 4) ขึ้นสร้างงาน 5. ขึ้นสร้างชีวิต ตามลำดับ

7.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ ผู้วิจัยได้ขอค้นพบก่อนนำผลการวิจัยนี้ไปใช้คือ

7.3.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่นเทศบาลเมืองมหาสารคาม หรือหน่วยงานอื่นที่สนใจควรนำเอารูปแบบการสร้างหอพักตามหลักสังคหัตถุธรรมไปใช้เป็นตัวชี้วัดมาตรฐานของหอพักสีขาวเพิ่มเติมเพื่อเป็นการเพิ่มมาตรฐานของหอพักมากยิ่งขึ้น

7.3.2 ควรมีการนำรูปแบบการพัฒนาหอพักต้นแบบตามหลักสังคหัตถุธรรมนำไปใช้กับกระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาศักยภาพของหอพักเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชนได้

7.3.3 ควรมีการวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรหอพักต้นแบบเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข รวมถึงสุขภาวะที่ดี